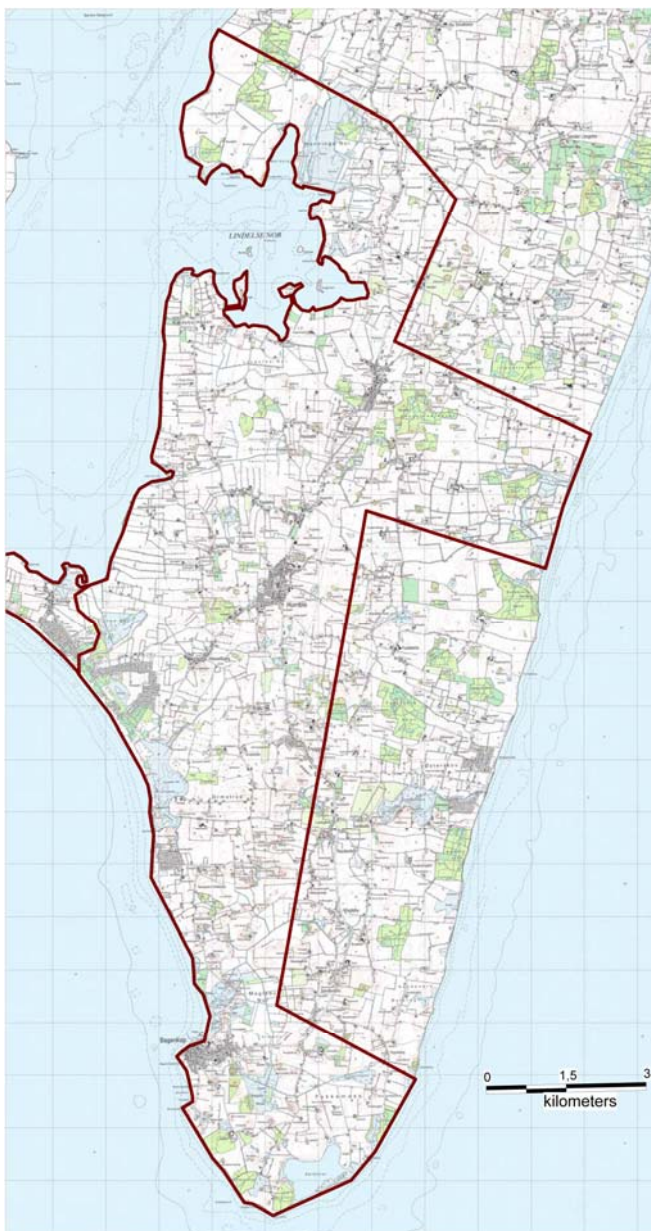

Landskabskarakterområde 04

Sydlangeland bakkelandskab

Karakterområdet

Geografisk lokalisering og afgrænsning

Området dækker Langeland fra Lindelse Nor i nord til den yderste spids mod syd.

Landskabskarakteren

Landskabet karakteriseres af en jævn til bølget bundmoræne med store strøg af hatbakker. Mere eller mindre spredt bevoksede diger og skel opdel landskabet i mellemstore markfelter og danner, sammen med mindre skovpartier og bevoksning omkring spredte gårde og huse, transparente landskabsrum. Tætheden af hatbakker, der med deres kuperede terræn især ved Nordenbro og mod nord til Tryggelev, medvirker til mere lukkede rum, ligesom områder med høje tætte levende hegn, som bl.a. andet ses omkring Hesselbjerg og Sønderbro. Landskabet opleves åbent, hvor der er udsigt ud over havet med den modstående kyst på Ærø og på Nordtysklands kyster mod vest og syd og Lollands kyst mod øst.

Det svagt bølgede morænelandskab afløses af større inddæmmede eller naturligt afsnørede norområder langs den vestlige kyst og fra nord og sydover består af Henninge Nor, den inddæmmede del af Lindelse Nor, Nørreballe Nor, der er genoprettet som sø, Tryggelev Nor, Klise Nor og på sydspidsen Keldsnor, der har afsnøret en stor indre strandsø. Norområdernes flade terræn og generelt mindre bevoksning danner mere åbne landskaber.

Kysterne er præget af smalle til ikke eksisterende strandbredder med lave klinger afløst af højere, hvor hatbakker møder kystlinjen. Det danner en let bugtet kystlinje, som især er tydelig syd for Bagenkop. De mest karakteristiske klinger er Døvn Klint og Gulstav Klint på sydspidsen, hvor også strandbredden er anderledes, dannet af strandvolde med ensartede afrundede sten, der fortsætter op langs Keldsnor.

Bebyggelsen i området samler sig i større og mindre langstrakte landsbyer på øens midte langs hovedvejen mellem Bagenkop og Rudkøbing, og som spredte gårde og huse langs de mindre snoede veje. Bebyggelsesmønsteret er præget af udskiftningen i starten af 1800-tallet, hvor mange af landsbyernes gårde blev flyttet ud i landskabet.

Af større tekniske anlæg ses enkelte vindmøller flere steder i landskabet.

Områdets karakter med spredt bevoksede diger, der opdeler det opdyrkede, let bølgede landskab, danner sammen med spredte gårde og huse omkring snoede smalle veje et landskab i middelskala.

Delområde: Lindelse Nor

Lindelse Nor, som ikke er inddæmmet udgør et særlig markant delområde, hvor det bølgede morænelandskab med dyrkede marker og små skovpartier helt ud til vandet, giver en god idé om, at landskabet er druknet under vande, dog med de øverste bakketoppe stikkende op som små øer. Området kan næsten betegnes som miniature eksempel på hele det Sydfynske Øhav, med en bugtet lavenergi kyst med smalle strande eller med bevoksningen, af bl.a. tagrør der fortsætter helt ud i det lave vand. Umiddelbart øst for området ligger et fabriksanlæg med høje betonsiloer, der kan ses langt væk især fra vandsiden.

Delområde: Skovsgård

Området omkring hovedgården Skovsgård skiller sig ud med et herregårdlignende landskab bestående af store dyrkede marker omkring den store hovedgård, driftsbygninger ligger i centrum af markerne med markante alléer førende ind til hovedbygningen både fra nord og syd, samt med tilknyttede større skovområder og enge. Dette kulturhistoriske mønster af store gårde omkranset af store marker, skovområder og enge gentager sig uden for nationalparkens undersøgelsesområde mod syd.

Delområde: Gulstav

Landskabet på sydspidsen af Langeland karakteriseres i særlig høj grad af hatbakker, der rejser sig med fra et forholdsvis fladt ekstensivt dyrket morænelandskab og en mosaik af mindre skovområder, flere placeret helt ud til kysten, hvor de sætter de to markante klinte Dovns Klint og Gulstav Klint i perspektiv. Alle skovene har formentlig været drevet som stævnings-skove gennem århundreder. Den regelmæssige stævnings skabte særlige betingelser for en rig urteflora, og stævnings-skove kaldes også for skovhaver eller stubhaver. Stævningsdriften var et led i landsbyernes selvforsyning med råprodukter. I de stats-ejede områder ved Gulstav opretholdes stævnings-skovene af kulturhistoriske grunde, mens brugsformen for længst er funktionstømt og forladt. I området findes desuden vilde heste.

Nørreballe Nor, der er blevet genoprettet som sø, set fra øst.

Tæt koncentration af hatbakker omkring Stat-Hartstræde ved Nordenbro. Fotos. Katrine Binzer

Vilde heste ved Gulstav.

Gulstav Klint.

Stenstrand ved Dovns Klint.

Fakkenbjerg, hatbakke i det forholdsvis flade landskab på den sydlige spids. Fotos. Katrine Binzer

Engområde syd for Skovsgård.

En af de to alléer der fører ind til Skovsgård. Fotos. Katrine Binzer

Vurdering

Særlig karakteristisk

Området ved Nordenbro med den tætte koncentration af hatbakker i det letbølgede morænelandskab, er særlig karakteristisk.

Området omkring Nørreballe Nor, der er genoprettet som sø, med det smukt bølgende landskab med mindre gårde og huse omkring.

Lindelse Nor, med den bugtede lavenergi kyst med smalle strandbredder og det bølgede opdyrkede morænelandskab helt ned til kysten og de små øer der rager op længere ude i vandet, udgør et særlig karakteristisk kystnært område. Især fra vandsiden er karakteren af et druknet morænelandskab tydeligt.

Skovsgård udgør et særligt karakteristisk herregårdsområde, med den store, velbevarede hovedbygning og tilhørende avlsbygninger og alléer førende ind til gården, beliggende mellem store opdyrkede marker samt skov og eng.

Gulstav udgør et særlig karakteristisk område med tydelige hatbakker, der rejser sig fra et relativt jævnt morænelandskab, og med mindre kystnære skovpartier, hvoraf nogle opretholdes som stævningskov.

Særlige visuelle oplevelser

Området omkring Lindelse Nor indeholder særlige visuelle oplevelser i form af udsigter ud over vandet med den bugtede kystlinje og små øer der rager op.

Selve Skovsgård med hovedbygning og omkransende voldgrav, driftsbygninger og alléer er en særlig visuel oplevelsesmulighed. Det samme er det kulturhistoriske mønster i det omkringliggende herregårdslandskab der omgiver bygningerne.

Området omkring Gulstav med Dovns Klint og Gulstav Klint samt de markante hatbakker, hvoraf Fakkebjerg er den største med udsigt over hele den sydlige spids af Langeland, rummer gode muligheder for særlige visuelle oplevelses muligheder.